

UZ PREDSTAVU »BLINK/TREPTAJ« KOREOGRAFKINJE MARTINE PISANI, U IZVEDBI ZAGREBAČKOG PLESNOG ANSAMBLA, PREMIJERNO ODIGRANU U ZKM-U

Inovacija je najprije bila »greška«

Šteta što je Martine Pisani dobila priliku u Hrvatskoj raditi svega jednu predstavu: njezina hrabrost da prigrlji »grešku« kao metodologiju umjetničkih otkrića, domaćem bi glumištu uistinu trebala biti terapijski prepisana

Gledajući izvodačice i izvođače Zagrebačkog plesnog ansambla stječe se dojam da im je mnogo draže i lakše napraviti predstavu koja demonstrira njihovu formalnu plesnu vještinu, negoli pristati uz djelo koje propituje konvencionalnost dobro im poznatih koreografskih krojeva. Francuska gošća Martine Pisani pokušala je, međutim, razvezati omče uvriježenih sekvenci pokreta te Zagrebački plesački ansambl u najnovijoj ZeKaeM-ovoj premijeri »odučiti« od onoga što znaju i u čemu se osjećaju sigurno i uvježbano, ujedno ih hrabreći da pokušaju u svakoj gesti za kojom posegnu pronaći mali poetski nered.

Zašto nam trebaju nered, nedovršenost, pogreška, nesklad? Zato što je umjetnost izravno povezana s nepredvidljivošću i slučajnim otkrićima, a ne (samo) s vojničkim drilom.

Oslobađanje predmeta iz nepomičnosti

Polazište predstave, tvrdi programska knjižica, vezano je za Bergsonovu knjigu »Materija i memorija« (1896). Premda ni dramaturg Saša Božić ni koreografkinja Martine Pisani ne ulaze u detaljnu raspravu o Bergsonu, spominjući ga tek uzgred kao vrelo inspiracije, napomenimo da je riječ o filozofu koji je u spomenutoj knjizi zapisao da »podjednako vjeruje u realnost predmeta, koliko i u realnost duha«, nastojeći ukinuti podjele među njima te

Prizor iz predstave »Blink/Treptaj«

paralelno ukazujući na percepciju kao osobitu vrstu selektiranja, pa i »osiromašenja« istinskog obilja slika i senzacija. Važna je i Bergsonova pohvala intuicije, u smislu iracionalnog znanja koje se ne može podvrgnuti ni logici ni razložnoj klasifikaciji.

Gledajući »Treptaj«, doista imamo prilike posvjedočiti autoričinu dubokom razumijevanju Bergsona te posebno realizaciji njegove čuvene rečenice: »Ukratko, pokušajmo povezati predmete naše svakodnevnice egzistencije, a zatim ih osloboditi iz nepomičnosti i prepustiti vibracijama pokreta«. Plesači ulaze na pozornicu sa svih strana, dovlače sa sobom različite predmete (iz fonda kazališne rekvizite), iskušavaju ih, pokušavaju prenamijeniti (ogrnuti se starom plastičnom prostrikom kao svećanim ogrtačem; zauzeti herojske poze na sitnom drvenom postolju s kotačićima; vidjeti veslo u dugačkoj šipki; slikati po podu četkom za pranje poda itd.)

ili naprosto nastoje provesti izabrane predmete pozornicom na vlastiti način, uz mnogo skokova na obje ili samo jednoj nozi te isto toliko značajnog »treptanja« očima prema publici.

Cijedenje spužve

Problem je u tome što su ti »slučajni« predmeti katkad življi od performerera: malo putujuće stepenište s plavim kotačićima djeluje autonomnije od Andreje Široki, koja se odsutno smiješi prema publici i ne zna što bi započela s ponudenom slobodom izvedbenih izbora. Pojedini plesači nude zanimljiva rješenja »oživljavanja materije«, poput Darije Doždor (polijevanje pozornice vodom; sunčanje na dugom crnom zastoru), Marka Jastrevskog (»spletenog« s vlastitim konopecem), Maje Marjančić (»pripovijedanje« poklopcem koša za smeće) i Zrinke Lukčec (odbijanje da pranje poda bude zadatak čišćenja), no pritom ovi plesači komuniciraju tako jako nelagodu

da ona postaje posebni performativni potpis čitave predstave. Nabolje se snalaze Sara Barbieri i Ognjen Vučinić, oboje otpustivši otponce svoje zaigranosti te izvevši savršeno skladan duet cijedenja spužvi te zatim brzog, sinkroniziranog, hedonističkog putovanja ruku i pjene površinom drvene pozornice.

Potruga za mogućnostima koje pruža jedan mali »treptaj« ili zatvaranje kapka (okretanje pozornosti od svijeta prema sebi) pokazalo se metodologijom kreativnosti koje se izvodači doduše pribijavaju, kao uostalom i svakog autoriskog iskaza, ali mu istovremeno i strastveno teže. Šteta što je Martine Pisani dobila priliku u Hrvatskoj raditi svega jednu predstavu: njezina sposobnost da ukaže na »nespretnosti« i »nesporazume« kao izlaze iz poznatih uporišta pokreta i mišljenja; njezina hrabrost da prigrlji »grešku« kao metodologiju umjetničkih otkrića, domaćem bi glumištu uistinu trebala biti terapijski prepisana.

Nataša GOVEDIĆ